

godina XXX • broj 4 • Split 1995

UDK 215 ISSN 0352-4000

PONOS I BOJAZAN

1. ZA IDEALE GINU BUDALE? Pri kraju komunističke ere na našim prostorima, kao svojevrsna sintagma plodova cjelokupnog nastojanja za preobrazbom čovjeka i društva bez i mimo Boga, pojavila se među mladima, obrađena u rokerskoj maniri beogradskog pjesnika i glazbenika Bore Đorđevića, krilatice: "Za ideale ginu budale"! Pokazalo se, međutim, ne samo da je ta sama krilatica ostala bez krila nego i da je puno više "budala" spremnih ginuti za ideale nego što se je i pomisliti moglo, osobito nego što su ondašnji smišljatelji "novog poretka na Balkanu" mogli i pretpostaviti. Ideali slobode, domovine, vlastitog identiteta i odgovornosti za budućnost svojeg naroda i svoje subraće zavijorili su visoko na jarbolu hrvatskoga broda koji je, nošen snažnim vjetrom zanosa i vjere, zabrazdio morima svijeta, unatoč svim protivštinama i olujama koje su se na njega sručile. A ne malo mjesto u buđenju tog zanosa imala je i Katolička crkva u hrvatskom narodu. Konačno oslobođenje domovine potvrda je tog idealizma koji se nije dao ukalkulirati ni u kakve računice, kako porobljivača tako niti takozvanih neutralnih promatrača.

2. RADOST I NADA. Pastoralna konstitucija Drugoga vatikanskog sabora o Crkvi u suvremenom svijetu započinje znakovitim riječima: "Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu" (GS 1). Čvrsto sam uvjeren da se je u ovim strahotnim godinama rata upravo to, u najvećoj mjeri, očitovalo među Kristovim učenicima i u njegovoj Crkvi u hrvatskom narodu. U srcu Crkve zaplamsalo je svjetlo ljubavi prema bližnjemu, toplina razumijevanja i suosjećanja, žar molitve za slobodu i mir. Potvrdilo je to ono milijunsko mnoštvo u zajedništvu sa Svetim Ocem na zagrebačkom hipodromu 11. rujna prošle godine, potvrdile su to one svijeće upaljene po prozorima naših domova u znak zahvalnosti i molitve za pokojne branitelje, potvrđuju to pisma i dokumenti naših biskupa od početka agresije pa do najnovijih domovinskih zbivanja. I ne vjerujem da ima katolika vjernika koji ne može biti radostan i ponosan na doprinos Crkve dolasku slobode, i nadamo se konačnog mira našoj domovini.

3. STRAHOTE MIRA - RIZICI SLOBODE. Pri koncu Drugoga svjetskog rata engleski je državnik W. Churchill opominjao svoje sunarodnjake: "A sada,

nakon strahota rata dolaze strahote mira!" U strahotama rata, na poljima užasnih stradanja visoko se uzdižu i kao svjetionik nad mrklinama sjaje ideali. Ideali mira i slobode, ideali solidarnosti i poštovanja, suodgovornosti i zauzetosti za dobro, ali i ideali vjere, nade i ljubavi. Međutim, povijest nas uči da se, kako zarastaju rane na bojnim poljima, tako pomalo spušta i barjak ideala, a gotovo nezaustavljivo raste težnja za prilagođivanjem vremenu i svemu što ono sa sobom donosi! Simpozij o "30. godišnjici Drugog vatikanskog sabora i njegovu značenju za naše vrijeme", održan 25. listopada ove godine u organizaciji Teologije u Splitu i "Crkve u svijetu", pokazao je kako uz radost nad svim pozitivnim pomacima koji su se u Crkvi i svijetu dogodili u posljednjih trideset, a kod nas posebice u posljednjih pet godina, te kako uz nadu u još bolju budućnost Crkve i svijeta, ima i te kako razloga i za "žalost i tjeskobu" pred pojavama koje su već pomalo izmigoljile na vidjelo. Žalost nad nedovoljno iskorištenim trenutkom milosti, pogodnim da se pokrene kotač zamašnjak druge, još teže i važnije, unutarnje, duhovne obnove pojedinca, naroda i Crkve, a strah pred još većim poteškoćama i rizicima koji se pojavljuju na obzorima naše narodne i crkvene budućnosti. Nije naime dosta čvrsto se držati prošlih zasluga, nego se valja uhvatiti u koštac s novim izazovima: obnovom duha, vjere i autentične kršćanske vjernosti Kristu u obiteljima i zajednicama, uspostavom pravednih društvenih odnosa, usklađivanjem javnog života s naravnim i pozitivnim Božjim zakonom i sa svim poteškoćama koje s tim dolaze. A rizici da se "propusti čas milosti" nisu maleni, poznajući slabosti naše naravi ranjene iskonskim grijehom i oslabljene napastima Zloga.

4. DUHA NAM UDIJELI! Radost nad svjedočanstvom ljubavi "po kojoj svijet prepoznaje da smo Kristovi učenici" radost je nad darovima Božjeg Duha koji je baš u najtežim vremenima tako jako zapuhao nad Lijepom našom. Bojžan pred budućnošću dolazi pak od napasti da ne podcijenimo vrijeme, da se ne uzobijestimo i uzvisimo, pa da, krojeći "realistički pogled na svijet", počnemo "gasiti stijenj što tinja i lomiti trsku napuklu", mijenjajući poticaje Božjega Duha vlastitim umotvorinama! Radost je to nad tolikim darovima ljubavi, sve do one ljubavi od koje veće nema, do dara vlastitog života za braću svoju, a bojžan pred kresanjem ideala u ime praktičnog popuštanja onim napastima kojima je već sam Isus bio izvrgnut u pustinji: pred obiljem kruha, časti i vlasti! Krist zavazda ostaje naš ideal i njegova riječ putokaz, a ljubav zakon! A da bi se to provelo u djelo treba još samo da mi, kršćani u dovoljnoj mjeri budemo "lude u očima ovoga svijeta" - pa makar to bio i "naš svijet". A jedino jamstvo da ćemo to zaista i moći jest sama Božja ljubav, Duh Sveti. Stoga se, za vrijeme koje je pred nama, kao Crkva u hrvatskom narodu, usudujemo moliti Kristu:

...
 Duha nam udijeli. Snage, ustrpljenja,
 na uskome putu vjetrom svetim pomak!
 Pošten stisak ruke, cjelov oprostjenja,
 k zagrljaju mira i susretu korak!

...
 Duha nam udijeli. Bez njega smo ništa!
 Bez pomoći tvoje sve se samo dijeli.
 Okrijepi nas snagom ludosti svog križa
 da budemo jedno! Duha nam udijeli!

Ante Mateljan